

PROGRAM FILMSKA NASTAVA KAO ODLIČAN PRIMJER IZVANINSTITUCIONALNE NASTAVE

Prije deset godina, točnije školske godine 2012./2013., u kultno-me zagrebačkom Kinu Tuškanac počeo je program Filmska naSTAVA u organizaciji Hrvatskoga filmskog saveza, krovne udruge neprofесиjskih videodružina, kinoklubova i filmskih udruga. Uz potporu tadašnje tajnice Hrvatskoga filmskog saveza Vere Robić Škarice, program su osmislile i započele dr. sc. Ana Đorđić i izv. prof. art. Jelena Modrić na temelju metodike nastave filma i vlastitog rada u XIII. gimnaziji u Zagrebu i na Akademiji dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Ovaj je program jedini filmskoobrazovni program u Hrvatskoj koji je namijenjen srednjoškolicima i koji je pritom potpuno besplatan. Program se održava u dvama ciklusima – tijekom zimskog i proljetnog odmora učenika. Jedan ciklus traje pet dana tijekom kojih učenici „imaju priliku na kinoplatnu pogledati pet raznovrsnih, umjetnički relevantnih, a mlađim generacijama uglavnom nepoznatih filmskih djela koja pripadaju različitim nacionalnim kinematografijama, stilskim epohama i žanrovima te koja su odabrana uzevši u obzir njihovu estetsku vrijednost, ali i zrelost srednjoškolskih učenika. Nakon projekcije svakoga od tih filmova, slijede njihova analiza i interpretacija, što podrazumijeva stjecanje temeljne filmske pismenosti, a u skladu s time i razumijevanje filmskoga jezika”.¹ Naime, začetnice programa naglasak su od samog početka stavile upravo na analizu i interpretaciju filmskih izražajnih sredstava kako bi učenici osvijestili da se film temelji na vlastitom jeziku kojim se stvara promatrani filmski svijet. Usto, začetnice Ana Đorđić i Jelena Modrić veliku pozornost pridaju i hrvatskoj kinematografiji zbog čega se u svakom ciklusu uvijek gleda jedan hrvatski film, a tada su pozvani i posebni gosti – filmolozi ili filmaši iz ekipe koja je radila na filmu, ovisno o tome je li film stariji ili noviji. Primjerice, učenici su u zadnjem ciklusu pogledali prvi hrvat-

---

¹ <https://filmskanastava.hfs.hr/o-projektu-tuskanac/> (zadnji pristup: 20. prosinca 2023.)

ski film u 3D animaciji *Cvrčak i mravica*, a nakon projekcije uslijedio je razgovor s redateljem Lukom Rukavinom i glavnim animatorom Sinišom Mataićem. Kvalitetu i važnost programa vrlo su brzo prepoznale i mnoge institucije tako da su mu preporuku dali: Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za filmologiju Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska kinoteka pri Hrvatskom državnom arhivu, Filmska pismenost Hrvatskoga audiovizualnog centra, portal medij-skapismenost.hr te Ministarstvo znanosti i obrazovanja na temelju pozitivnog mišljenja Agencije za odgoj i obrazovanje.²

Kao što se uvijek dogodi s nečim novim i nepoznatim što učenicima ulijeva strah, pogotovo ako moraju prisustvovati nastavi, prvom ciklusu te 2012./2013. godine prisustvovalo je dvadesetak polaznika, mahom učenika zagrebačke XIII. gimnazije, gdje kao nastavnica Hrvatskoga jezika i Filmske umjetnosti radi dr. sc. Ana Đorđić. Međutim, već se nakon toga prvog ciklusa proćuo glas da se nešto dobro odvija u Kinu Tuškanac tijekom učeničkih praznika, nešto što otvara nove svjetove, što mladež poziva tijekom praznika na rano buđenje kako bi u deset ujutro mogla biti spremna i odmorna za pomno gledanje filma te raspravu, analizu i interpretaciju nakon projekcije. Na tome čarobnom mjestu stvaraju se nova prijateljstva, čak i nove ljubavi, profesorice su mnogo opuštenije nego na nastavi u školi, rađaju se novi interesi, a pritom se gledaju vrhunski filmovi i spontano uči u ugodnoj i opuštenoj atmosferi. Kad se među zagrebačkim učenicima, a i šire jer dolaze čak iz Karlovca, Samobora i Ogulina, proširila ovakva vijest, val znatiželjnika, zagriženih, ali i novih mladih filmofila preplavio je Kino Tuškanac. Svaki sljedeći ciklus dolazilo je sve više polaznika, a koliko je ovaj program učenicima važan, potvrđuje i činjenica da je jedna učenica, danas uspješna studentica filmske režije na Akademiji dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, odbila otići na svoje maturalno putovanje kako ne bi propustila Filmsku naSTAVu koja se te godine održala i u ljetnom ciklusu kra-

---

² <https://filmskanastava.hfs.hr/o-projektu-tuskanac/> (zadnji pristup: 20. prosinca 2023.)

jem kolovoza. Učenicima su se spontano pridružili i nastavnici, većinom nastavnici Hrvatskoga jezika, koji također dolaze na Filmsku naSTAVu kako bi stekli filmološka znanja koja nisu imali prilike steći na svojim studijima.

Tijekom pandemije koronavirusa organizatori Filmske naSTAVE našli su rješenje kako održavati program i u tim novim okolnostima, a moderna tehnologija omogućila je sudjelovanje učenicima i nastavnicima iz drugih dijelova Hrvatske. Upravo je ta pandemijska godina bila plodnosna za Filmsku naSTAVu ne samo zato što su se programu pridružili i nastavnici i učenici iz drugih dijelova Hrvatske, čak i iz BiH, nego i zato što se dodatno osvijestila potreba nastavnika da u svoju nastavu uključe film te se još jednom potvrdio golem interes učenika da aktivno gledaju filmove i uče o njima. Kako bi se zadovoljili interesi i potrebe i učenika i nastavnika, Hrvatski filmski savez pokrenuo je digitalnu platformu Filmska naSTAVA³ na kojoj se redovito objavljuju neprofesijski kratkometražni filmovi koje su realizirali osnovnoškolci i srednjoškolci. Filmovi su podijeljeni u blokove, a svaki blok sadrži uvodni video, okvirnu metodičku pripravu za nastavnike kako bi im se olakšala priprema nastavnoga sata te kviz kojim učenici na kraju nastavnoga sata utvrđuju i ponavljaju usvojeno znanje. Platforma se redovito nadopunjava novim kratkometražnim filmovima i popratnim materijalima za nastavnike i učenike.

Svjesni činjenice da su mlađe generacije danas uglavnom uronjene u svijet pokretnih slika, a da im pritom često ne pristupaju analitički i kritički, te svjesni činjenice da u institucionalnome obrazovnom sustavu nedostaje mogućnost učenja i poučavanja o filmskoj umjetnosti, ovaj je program u svojim objema inačicama hvalevrijedan projekt Hrvatskoga filmskog saveza i njegovih pokretačica jer potiče se učenike na kritičko promišljanje, temeljito zapažanje, detaljnu analizu i interpretaciju filmskih izražajnih sredstava, zaključivanje i povezivanje filmskog djela s drugim djelima iz područja filma, književnosti, glazbe ili likovne umjetnosti. Na taj se način filmski odgaja mlađe naraštaje i stvara se filmski

---

³ <https://filmskanastava.hfs.hr/> (zadnji pristup: 20. prosinca 2023.)

pismena publika, a u konačnici i oblikuje buduće filmaše jer se neki polaznici Filmske naSTAVe odluče i profesionalno baviti filmom.

Kontinuitet i okrugli 10. rođendan Filmske naSTAVe, neprestani upiti i učenika i nastavnika o sljedećem ciklusu, puna kinodvorana tijekom učeničkih odmora i preporuke raznih institucija dokazuju važnost tog programa, ali i potvrđuju da će ovaj program slaviti još mnogo okruglih rođendana.

Margareta Đorđić, prof.